

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЯК СУЧАСНА ПРОБЛЕМА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Нікуліна А. О.

IVкурс, факультет педагогіки та психології

Баранюк І. Г. кандидат педагогічних наук

*Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна*

У статті розкривається проблема формування творчої особистості молодшого школяра в контексті повноцінної навчальної діяльності. Виокремлено основні методологічні засади як вихідні принципи творчого навчання та виховання. Творча особистість молодшого школяра розглядається як актуальна тема та проблема сучасного світу. Окреслено ключові шляхи формування творчого учня, зокрема впровадження у практиці гуманістичного принципу організації освіти, коли в центрі навчально-виховного процесу знаходиться особистість та її соціальна перспектива. Творчість розглядається у симбіозі з розумовою, пізнавальною, дослідницькою діяльністю, до якої молодшого школяра повинен спрямовувати вчитель як наставник, а не диктатор.

Ключові слова: формування, творчість, особистість, початкова школа

FORMATION OF THE CREATIVE PERSON AS A MODERN PROBLEM OF PRIMARY SCHOOL

Nikulina A. O.

Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko

State Pedagogical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

In the article the problem of forming of creative personality of junior schoolboy opens up in the context of valuable educational activity. Basic methodological principles as initial principles of creative studies and education are

distinguished. Creative personality of junior schoolboy is examined as an actual theme and problem of the modern world. The key ways of forming of creative student are outlined, in particular introduction in practice of humanistic principle of organization of education, when in the center of educational-educator process there is personality and her social prospect. Work is examined in symbiosis with, cognitive, research intellection, to that a junior schoolboy a teacher as tutor, but not dictator must direct.

Key words: forming, work, personality, initial school

Актуальність дослідження. Сучасний освітній процес має відповідати новій педагогічній парадигмі, спрямованій на розвиток духовної і творчої сутності об'єкта навчання.

Завданням освіти є формування освіченої творчої особистості, здатної до самореалізації, самоосвіти, подальшого розвитку [1, с. 19]. Забезпечення творчого розвитку особистості – найважливіше завдання всіх світових освітніх систем. Одним із основних напрямів гуманізації освіти є спрямування навчального процесу на формування, розвиток і саморозвиток суб'єктів педагогічної взаємодії.

Сучасна школа повинна не просто виховувати учнів і давати їм ґрунтовні знання, а озброїти їх прийомами творчої пізнавальної та практичної діяльності, розвинути творчі здібності, підготувати до активної практичної діяльності.

Проблема формування творчих здібностей школярів розглядається у дослідженнях вітчизняних науковців, зокрема: А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський, Т. В. Кудрявцев, С. Е. Матушкін, Е. А. Милерян, Т. С. Михальчик та інших.

Мета дослідження – проаналізувати та окреслити особливості формування творчої особистості молодшого школяра в умовах сучасної школи.

Виклад основного матеріалу. Початкова освіта є найпершою ланкою в системі загальноосвітньої підготовки. Вона забезпечує розвиток дитини, вміння читати, писати, знання основ математики, первинні навички користування

книжкою, іншими джерелами інформації, формування загальних уявлень про світ, засвоєння норм загальнолюдської моралі, основ гігієни, вироблення перших трудових умінь. Саме у початковій школі формується навчальний потенціал особистості, закладаються духовні та емоційно-вольові якості дитини.

Мета сучасної початкової школи – забезпечити подальше становлення особистості дитини, цілеспрямовано виявляти і розвивати здібності, формувати вміння і бажання вчитися, тож дуже важливо відчутти її індивідуальність, відшукати ті методичні форми, що сприятимуть збагаченню і розвитку творчого потенціалу, розкриттю здібностей дитини, бажанню і вмінню вчитися, відчувати радість пізнання.

Таким чином, урок являє собою дослідницький майданчик, де вчитель і учень стають свідками великої педагогічної таємниці: народжується творчість дитини. Розвиток творчого мислення, різних видів пам'яті, уяви та фантазії, комунікативно-творчих здібностей – завдання, які намагаються розв'язувати творчі педагоги на кожному уроці. Адже потенціал творчості дитини неосяжний і безмежний, треба тільки допомогти їй розкрити в собі ці джерела творчості, спрямувати їх.

Розвиток творчих здібностей учнів насамперед передбачає впровадження в навчальну практику гуманістичного принципу організації освіти, коли в центрі навчально-виховного процесу знаходиться особистість учня з її потребами, інтересами і можливостями, а вчитель з набором педагогічних форм, методів і засобів виконує таку функцію, яка не допустить згубної дії зовнішніх чинників на розвиток творчих здібностей учнів, і певною мірою стимулює останні. Проте, визнання пріоритету освітніх інтересів учнів саме собою не забезпечує створення комплексу необхідних умов для ефективного розвитку у них творчих здібностей [3, с. 62].

Перш за все, потрібно погодитись з тим, що кожній дитині властиві тільки їй притаманні освітні запити. Більше того, учні відрізняються не тільки освітніми інтересами, а й можливостями: рівнем і темпом засвоєння знань і

опанування уміннями. Тому будь-яке усереднення в навчанні як на змістовому, так і на процесуальному рівні є насильством над психікою дитини, гальмом у розвитку її творчих здібностей.

Науковці та педагоги-практики погоджуються, що сучасний навчальний процес має будуватись не на протиставленні інформаційної і творчої функції навчання, а на засадах глибокого й ефективного їх поєднання. Педагогічна теорія і практика свідчать, що знання, отримані механічно, фактично, не можна використати з метою продукування нових знань, тобто, в творчій діяльності.

У зв'язку з цим тільки дослід, уміле спостереження, дослідження об'єктів у їх взаємозв'язку сприяє засвоєнню реальних фактів і розвиває здібність до самостійної думки.

Загальний педагогічний прогноз розвитку пізнавальної діяльності учнів повинен точно розраховувати її перехід від репродуктивного рівня до репродуктивно-творчого, а від репродуктивно-творчого до творчого. Такий перехід виявиться цілком можливим за умови, коли учні матимуть відповідний обсяг знань, умінь і навичок, зокрема репродуктивні і творчі, а також умітимуть самостійно одержувати їх.

Розвитку творчих здібностей учнів сприяє також упровадження відкритих методів навчання, що передбачають дискусії, оригінальні експерименти, учнівські проекти тощо. Дбаючи про розвиток творчих здібностей учнів, маємо вчити їх не тільки тому, як розв'язувати ті чи інші проблеми, а й тому, де можна знайти відповідь на поставлені запитання. Уже в молодшому шкільному віці учні мають вміти користуватися довідковою літературою, знати, кому яке запитання можна поставити.

Треба зазначити, що сучасний світ спілкується «мовою проектів». Людина на будь-якому рівні будує та реалізує життєві проекти.

Користь методу проектів для початкового навчання важко переоцінити. Це передусім пов'язано з тим, що цей метод будується на засадах гуманістичної та дитиноцентричної педагогіки, в якій головною у навчальному процесі є дитина з її особливостями, інтересами, потребами [2, с. 12].

Висновки. Початкова школа сьогодні – це школа самореалізації особистості. Тому перед вчителями початкових класів постає завдання – не тільки дати дітям суму знань, а й навчити спілкуватися, розв’язувати проблеми, знаходити вихід із нестандартних ситуацій, тобто ці знання застосовувати.

Учні повинні бути не об’єктами, а суб’єктами навчання: вміти оцінити проблему, в предметній дискусії обрати правильні варіанти, довести правильність своєї міркувань, відмовитись від хибних, уміти аналізувати причини помилок. Внаслідок цього в учнів розвиватимуться якості творчої особистості: уява, фантазія, ініціативність, прагнення до самоосвіти, критичне мислення.

Отже, формування творчої особистості молодшого школяра – це проблема не нова, проте надзвичайно актуальна в наш час. Вчителеві необхідно створити всі умови для того, щоб творчий потенціал не загубився у сучасному технологічному світі. Початкова школа – це етап, на якому формуються основи життєвих принципів, орієнтирів, способів досягнення цілей дорослої людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лікевич К. Проблема творчості в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних учених: понятійний аспект / К. Лікевич // Рідна школа. – 2008. – № 11. – С. 19 – 22.
2. Омельчук Г. Проектна діяльність: розвиток пізнавальної активності та реалізація творчого потенціалу учнів / Г. Омельчук // Початкова освіта. – 2013. – № 7. – С. 12 – 13
3. Серєда О. Розвиток і формування особистості молодшого школяра в умовах естетично-творчої діяльності / О. Серєда // Рідна школа : наук.-пед. журн. – 2015. – № 4. – С. 60 – 63.